

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rímusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belsővilág legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Célunk

A gyermekekkel megismertetni a népi eredetű meséket, mondókákat. A szépirodalom remekei és a kortárs szerzők igényes művei is a repertoár részecskéi legyenek. Az óvodapedagógus a meséken, verseken keresztül közvetít erkölcsi tartalmat, történelmi ismereteket, népi hagyományokat.

Feladataink

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés, a klasszikus és kortárs irodalmi művek közvetítése. Megteremtjük a mese és versehallgatás ideális feltételeit – egy csendes, kényelmes mesesarok, nyugodt légkört, időt és helyet.

Meséléskor fontos az élő emberi, közeli kapcsolat, a személyesség és a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, és ez az intim kapcsolat egy belső képvilágot jelenít meg.

Az irodalmi anyag kiválasztásánál figyelembe kell venni a különböző korosztályok sajátosságait. Az óvónő rendelkezzen egy bizonyos mennyiségű repertoárral, amelyben népi, szépirodalmi és kortárs művek is szerepelnek.

Akkor érünk el megfelelő eredményt, ha mese hallgatójából, mesemondó válik.

Az irodalmi nevelés része legyen a bábozás és a dramatizálás is. Mindkettő akkor eredményes, ha gyermek önállóan, bátran, a meséket a bábozás, ill. dramatizálás során újra – és újra átélve, örömmel, és teljes átéléssel vissza tudja adni.

A fejlődés jellemzői

3 – 4 éves korban bekapcsolódnak a mondókák és versek mondogatásába. Örömmel énekelgetnek, vagy mozgással kísérik a mondókákat, verseket. Figyelmesen hallgatják a

meséket. Ebben a korban főleg az állatokról szóló mesék, állnak kötik le a kicsit figyelmét. Örülnek a mesék ismétlésének.

Megismerkednek a jó a rossz a gonosz és a jóságos fogalmával.

4 –5 éves korban már várják és kérik a mesét. Van már kedvenc meséjük és mesehősük. 6 –7 mondókát felidéznek, és alkalmanként saját maguktól is elmondják. Szívesen nézegetnek képeskönyveket, részt vesznek bábozásban, ill. rövid mesedramatizálásban.

5 –6 – 7 éves korban már a játékokban jelennek meg a mesehősök. Újra tudják játszani a hallott mesét, vagy a Tv-ben látott meséket. Szeretik a folytatásos meséket, ill. meseregényeket. A meseregények szárait össze tudják kötni.

A mesékről, a versekről rajzokat tudnak készíteni, a mesehősök megjelennek mindennapi játékokban. Bábozás alkalmával ők is bekapcsolódnak a bábok készítésébe.

7.3.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai éneklés, zenélés, a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok, örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös énekzenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit.

Célunk

Zenekedvelő és zeneértő gyermekek nevelése. A zene a minden napok része legyen, a nap bármely szakában, bármely tevékenységben ott legyen!

A gyermekek számára e zenélés és éneklés motiváló legyen, akár egyedül vagy társaival közösen együtt örömmel énekeljen.

Feladataink

Az énekes népi játék és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuk alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése, a gyermek életkorának megfelelő hanganyagú dalok énekes játékok felkutatása.

A gyermekek a nap folyamán is jussanak zenei élményhez: játék közben dúdolgatnak, énekelgetnek, különböző zörejeket ismernek meg.

Zenehallgatáshoz élő hangszeres zenét és, vagy éneklést használunk. Rövid művészeti alkotásokat hallgatunk meg gépi változatban.

Ünnepünkre készülve sok kedves és szép dallal ismertetjük meg a gyerekeket, így pl. magyar nemzeti himnusszal és a Szózatával.

A fejlődés főbb jellemzői

A mondókákat a hat hangterjedelmű dalokat és énekes játékokat, alkalmi dalokat tisztán és szép szövegkiejtéssel tudják énekelni.

Egyszerűbb dallammotívumokat egyedül is képesek visszaénekelni egyedül.

A mondókákat – az egyenletes lüktetést kiemelve – a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.

Felismerik a magas és mély hangokat, az óvodáskor végére ezt meg tudják különböztetni a halk és hangos énekléstől.

Felismerik a dallamot dúdolásról, esetleg hangszerről.

Megismerkednek néhány hangszerral ezek, hangját felismerik. Ritmushangszereket már óvodába kerülés pillanatában használják.

Környezetük hangjait, zörejeit és természet hangjait felismerik.

Rövid ritmusrészleteket visszatapsolnak, ritmusokat alkotnak. A mondókákat, dalokat ritmusáról próbálják felismerni.

A zenére, éneklésre annak lüktetésére mozognak, egyszerűbb tánc lépéseket elsajátítanak.

Körbejárnak kicsit oldalt fordított testtartással, ismerik a csigavonalat, a hullámvonalat, a keresztezett kézfogást.

Szívesen meghallgatnak művészeti alkotásokat.

7.3.3. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Maga a tevékenység s ennek öröme a fontos, nem a mű, nem az eredmény, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Célunk

A gyermek képi-plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének és képi gondolkodásának fejlesztése.

A gyermek esztétikai érzékének fejlesztése, melyhez hozzájárul a hangulatos környezet, a csoportszoba ízléses berendezése, a művészeti alkotások megismertetése.

Feladataink

Megteremteni a lehetőséget a rajzoláshoz, a festéshez és a kézimunkához. A nap minden percében az ehhez szükséges eszközök álljanak mindig a gyermekek rendelkezésére. Figyelembe kell venni az ábrázolási feladatok tervezésénél a gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbözőségét.

A gyermeki munkákat mindig értéként kezeljük.

Megismertetjük a gyermeket az ábrázolás anyagaival, az eszközök használatával, rajzolás, mintázás és a kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Ajánlott tevékenységek

- képalakítás*: írkálgatás, rajzolgatás, festés a gyermek kedve, érdeklődése, képzeletük szerint.
- plasztikai munkák*: különböző formák gyurkálása, formálgatása és díszítése több –féle eljárással.
- építés*: különböző formák rakosgatása, sorakoztatása játék közben, tájékozódás dolgok térbeli helyzetéről, soralkotás, ritmusképzés. / később sorminta létrehozása /

A fejlődés jellemzői

Biztonsággal mozognak, az őket körül vevő térben Építgetés közben használják a térbeli viszonyokat, használják is a viszonyszavakat.

Szívesen vesznek részt az őket körülvevő környezet berendezésében, szépítésében.

Színhasználatukban érvényesülnek a kedvenc színek. Szívesen használják a természet színeit.

Képesek élményeiket az ábrázolás valamely eljárásával papírra vetni. Munkáikat a színekkel hangulatosabbá tudják tenni.

Észreveszik a szépet, és rácsodálkoznak.

Szívesen nézegetik egymás munkáit, és próbálnak közös alkotásokat létrehozni.

Az óvodáskor végére önállóan alkalmazzák a különböző technikákat.

7.3.4. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a

kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Munkánk során tapasztaltuk, hogy a különböző tanulási vagy magatartási zavarok tüneteit hordozó gyermekeknél gyakran szerepel a gyenge mozgáskoordináció, rossz egyensúlyérzés, térhez és irányokhoz való kedvezőtlen viszonyulások, testtartási rendellenességek, összerendezetlen mozgás. Ezen tünetek megszüntetésére, enyhítésére előtérbe helyezzük a mozgást, mint a gyermek egyik ösztönös és legfontosabb tevékenységét.

Célunk

Az egész személyiség fejlesztése az aktív nagy mozgásoktól a finom motoros manipulációig. Terápiás módszerek és eszközök felhasználása a tanulási zavarok tüneteit hordozó gyermekek fejlesztésében.

A testi képességek és a testkultúra fejlesztése, a személyiség sokoldalú formálása.

Az egyéni mozgásigény kielégítése és a mozgáskultúra fejlesztése.

Feladataink

A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése. A mozgás megszerettetése. Rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása.

A légző-, keringési-, csont-, és izomrendszer teljesítő képességének növelése és mozgásfejlődés lépcsőfokaira.

A testi fejlődés biztosítása a szervezet sokoldalú képzésével.

Testséma fejlesztése: testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, a kezesség dominanciájának erősítése.

A mozgásfejlesztés:

- szabad játékban
- kötelező testnevelési foglalkozásokon és
- a mindennapos testnevelésben

A mozgás a gyermek kötetlen, de az eszköz és környezete által motivált szabadon választott tevékenysége. Az eszközök és a tevékenység kiválasztásánál a gyermekek életkorához igazodunk.

A mindennapos testnevelést naponta az életkortól függetlenül végezzük. Gimnasztikai gyakorlatokból és mozgásos játékokból épül fel. Megalapozzuk azt a szokást, hogy a gyermek minden nap kívánja a mozgást.

A heti kötelező testneveléseket a heti rendben írt napokon a község sportcsarnokában, a teraszon vagy rossz idő esetén a csoportszobában végezzük. A gyermekek saját tempójukban, folyamatos szervezéssel gyakorolják a mozgásokat.

Kiemelt feladat az ügynevezett nagy mozgások fejlesztése. Nagy mozgások végzése közben érzékelik a tér kiterjedését, az irányok változtatását.

A testnevelést Dr. Tótszöllősné Varga Tünde: *Mozgásfejlesztés az óvodában* c. könyve alapján végezzük.

A gyermek tevékenységei

A gyermekek sokat játszanak, mozognak a szabadban. Szívesen vesznek részt fogó és futó játékokban. Futás és járás közben irányt váltanak, különböző alakzatban mozognak.

Ugranak magasra, távolra, végeznek mély ugrásokat.

Futnak közvetlenül és meghatározott módon is.

Csúsznak, kúsznak, másznak, gurulnak talajon előre és hátra. Dobnak célba, magasra, távolra két ill. egy kézzel, alsó és felső dobással.

Részt vesznek az óvoda által szervezett kirándulásokban.

A fejlődés főbb jellemzői

Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.

Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak. Téri tájékozódási képességük, időérzékük fejlődik.

Az egyéni és csoportos sor, és váltóversenyeken a szabályok pontos betartására képesek már.

Maguk is képesek szabályokat felállítani, és ahhoz alkalmazkodni.

Megértik az egyszerű vezényszavakat.

Egyensúlyérzékük fejlett, segítség nélkül, bátran mozognak keskenyebb, szélesebb alátámasztási felületen.

A labdát képesek biztonságosan kezelni. Kislabdát hajítanak távolba, léglabdát vezetnek járás közben.

7.3.5. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerésének két nagy részterülete :

- A természeti, társadalmi környezet megismerése, alakítása, védelme.
- A környezetünk mennyiségi és formai viszonyai

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek születésétől fogva ismerkedik a környezettel, s az ismeretszerzés folyamata egy környezetbarát életvitel megvalósulását eredményezheti. Az óvodai nevelésben figyelembe kell vennünk a családi nevelést, mivel a családok életvitel, mindennapjai határozzák meg a gyermek attitűdjét, szokásait, kommunikatív képességeit.

Az óvodai élet – melyben meghatározó az óvónő személyisége – példát adhat a gyermekeknek, szülőknek.

Az óvónő a tudatos munkája mellett a gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújt új ismereteket, figyelembe véve a spontán gyermeki kíváncsiságot, érdeklődést.

A környezet megismerése során a gyermek matematikai tartalmú tapasztalatokat is szerez, melyeket a tevékenységeiben is alkalmaz. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér, sík és mennyiség szemlélete.

A kisgyermek számára a matematika szerepe a ráismerés öröme, összefüggések felfedezését, tehát elsősorban a gondolkodás fejlesztését szolgálja. A mindennapi életben állandóan találkoznak matematikai fogalmakkal és összefüggésekkel, így szinte természetes módon ismerkednek meg velük.

Az óvónő feladata

Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására.

Logikai gondolkodás megalapozása, matematikai érdeklődés felkeltése, megtapasztalása. A gyermek érdeklődésének ébrentartása, önálló véleményalkotásának elősegítése.

A gyermek döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Lehetőség biztosítása, hogy a gyermekek maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit, folyamatos megfigyeléssel, tapasztalatszerzéssel.

Kulturális, pozitív attitűd hangsúlyozása.

Helyi hagyományok megismertetése, ápolása. / népviselet, részvétel a helyi ünnepeken: szüreti felvonulás, viselet napja, öregek napja, stb./

A gyermek tevékenységei

Természetes helyzetekben manipulálnak, rakosgatnak, játékos tevékenységek során észreveszik az azonosságokat, különbözőségeket.

A természetben fellelt, összegyűjtött tárgyakat megadott szempont szerint összehasonlítják, szétválogatják, sorba rendezik.

Eligazodnak környezetükben, gyakorolják a térbeli tájékozódást szabad térben és síkban. Munkalapokon feladatokat végeznek.

Vegyének részt aktívan a lakóhelyük értékeinek megőrzésében, védelmében.

Végeznek folyamatos megfigyeléseket az évszakokról, színekről, időjárásról, környezetben élő állatokról, növényekről stb.

Szerezzenek sokirányú tapasztalatot környezetük mennyiségi, - alaki, - nagyságbeli, - téri viszonyairól.

Mindezek közben fejlődjenek értelmi erőik.

Összehasonlítanak, mérnek, számlálnak, megismerkednek az életben jelenlevő állandóságokkal.

A várható fejlődés jellemzői

A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről. Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását. Felismerik a napszakokat.

Ismerik, gyakorolják és alkalmazzák a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.

Felismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, óvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkeznek

8. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 10.§-a kimondja, hogy a „gyermeknek joga, hogy... biztonságban és egészséges környezetben neveljék, ...óvodai életrendjét, ...pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével” életkorának megfelelően szervezzék meg.

Joga, hogy”... képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön”.

Továbbá „... állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban részesüljön”...családja anyagi helyzetétől függően, kérelmére ingyenes vagy kedvezményes

étkezésben...” részesüljön.

Óvodánkban mindezek figyelembevételével szerveződik a gyermekek élete.

Célunk

A nevelés eszközeivel segítségadás a hátrányok leküzdésére a jogi lehetőségek maximális kihasználásával.

Feladataink

- Jó tárgyi feltételeket, egészséges, esztétikus környezetet biztosítunk, ahová örömmel jönnek a gyerekek. A csoportszobák világosak, jól felszereltek, elegendő fejlesztőeszköz, játék áll a gyermekek rendelkezésére.

- A napirendet úgy alakítjuk ki, hogy folyamatos életszervezéssel elegendő idő álljon a naponta ismétlődő tevékenységek elvégzésére.

- A heti rend megtervezésénél figyelembe vesszük az arányos terhelést, valamint azt, hogy a kisgyermek mindennapjaiban jelentkező események, jelenségek akkor épülnek be a tudatába, ha sokszor, sokféleképpen gyakorolja ezeket, ismerkedik velük.

- A gyermeki tevékenységeket- a játék, munka, tanulás- az egész nap folyamán biztosítjuk, és a munka, valamint a tanulás játékkal, játékban, játékosan zajlik.

- A szokások- és szabályok rendszerét a felnőtt modell szerepén keresztül tanítjuk meg, mely megfelelő keretet ad, értékeket közvetít, biztonságot nyújt a gyermekeknek, megtanítja őket gátlások nélkül, megfelelően közelíteni gyermekhez, felnőtthöz egyaránt.

- Minden gyermeket igyekszünk a legrövidebb idő alatt megismerni- családlátogatás, az anya által kitöltött anamnézis - adnak információt a gyermek óvoda előtti életéről, környezetéről.

- Minden gyermekről vezetünk megfigyelési lapot, mely mutatja az egyéni fejlettséget/fejletlen területeket.

- A valamilyen területen lemaradást, vagy problémát mutató gyermekekre fejlesztési tervet készítünk, differenciált, egyéni fejlesztésben részesítjük őket.

- A tehetséges, jó képességű gyermekek is differenciált fejlesztésben vesznek részt.

- A szakszolgálat munkatársainak segítségét kérjük, ha úgy látjuk, hogy a gyermekek speciális segítségre van szüksége (Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességeket Vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság).

- A beszédhibás gyermekeket logopédus segítségével fejlesztjük.

- Az óvónők minden nevelési év kezdetén felmérik a valamilyen területen hátrányos,

vagy veszélyeztetett gyermekeket. Folyamatosan figyelemmel kísérik fejlődésüket, kiemelten foglalkoznak a gyermekekkel és a családdal.

9. Differenciálás, inklúzió, integráció

A differenciálás

Programunkban a differenciált fejlesztés azt jelenti, hogy minden gyermek a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon fejlődni és ki tudjon bontakozni. Véleményünk szerint a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is ebbe a körbe tartozik, hiszen az elv azonos, mert mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni. A kisgyermek fejlődésében nem hagyjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelenlévő jelensége. Tudjuk, hogy az érés során válik láthatóvá, hogy a fejlődés nem egyenletes, nem egyenes vonalú, felfelé tartó irány, hanem hol felgyorsuló, hol lassuló.

időnként stagnáló, néha visszaeső vonulat. Legtöbbször nem tudható előre, hogy a személyiség mely összetevői fejlődnek majd „jól”, vagy mely összetevői alakulnak másképp, illetve azok mikor „hozzák be” magukat. A hagyományosan jól fejlődő jegyek és az eltérően fejlődők együttesen vannak jelen a személyiségben, valamint az egyes képességek sem egyszerre és nem egyenletesen fejlődnek. Óvodapedagógusaink tudják, hogy a kisgyermek tulajdonságainak, képességeinek változásai egyfajta diszharmoniót eredményeznek, amely csak látszatra nem harmonikus.

Inklúzió

Nevelésünkben az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elvet valljuk, **elfogadjuk a gyermek személyiségét, képességeinek, egyéniségének, nevelési szükségleteinek megfelelően oktatjuk, neveljük. Ez az elv programunk minden elemében érvényesül.**

Integráció

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti. Programunkban a differenciálás értelmezése az inkluzív pedagógia ez adja az integrációs nevelésünk ideológiai hátterét. Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása.

Akkor eredményes a programunk, ha a gyermekek saját kereteiken, szokásaikon belül és azokkal együtt képesek fejlődni, egy nevelési szinten belül, ahol többen (sokan) nevelődnek együtt.

Ez a bánásmód egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. Álláspontunk szerint a tanulás során (a szociális tanulás esetében is) mindig az előzetes ismeretekre kell építenünk, amelyben benne van az egyén előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, kontextusai, attitűdje, teljes személyisége.

Az óvodai integráció mindennapjaiban a játékot tekintjük alaptevékenységnek. Az óvodai játék szabad, de nem szabados! Véleményünk szerint a gyermek játékát a spontaneitás, az öröm, az előkészítés jellemzi, ami nem más, mint egyfajta tanulás. Minden gyermek játszik, noha nem játszik minden gyerek egyformán. Éppen ezért a gyermek játékát folyamatosan megfigyeljük, és ez által ismerjük meg a gyermek személyiségét, kapcsolatait, társas magatartását, elmélyültségi fokát, verbális képességeit, gondolkodását, ismereteit, mozgását. Programunkban a játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását.

A pedagógus feladata a dajkák, pedagógiai asszisztensek felkészítése és bevonása a kisgyermek nevelésébe. Óvodapedagógusaink érzelmileg azonosulnak az integrációval, elfogadják és természetesnek tartják. Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermek adott állapotának lényegét, és a fejlesztéséhez vezető utat. Az óvodapedagógusok feladata gyerekközösség és az érintett kisgyermek kapcsolatában az együttélés alakítása a mindennapi élet megszervezése és irányítása.

9.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja

Célunk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe.

Mivel minden gyerek más, ezért szemleletünk alapja a differenciálás a kiemelt figyelmet igénylő gyermek

a)

különleges bánásmódot igénylő gyermek

aa) sajátos nevelési igényű gyermek

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

ac) kiemelten tehetséges gyermek

b)

a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

estében.

Programunk felfogása szerint:

- minden kisgyerek fejleszhető.
- gyermek meglévő képességeiből indulunk ki

A gyerekek fejlődésének nyomon követésekor megismerjük pillanatnyi fejlettségi állapotukat annak érdekében, hogy tovább lehessen fejleszteni őket. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek is különbözőek, egyediek, ezért speciális nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek ugyanúgy, mint bárki más.

A pedagógusaink értő figyelemmel fordulnak feléjük. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért. Minden gyereknek joga van, életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten, tisztában lenni saját állapotával, jogaival és lehetőségeivel.

A gyerekek képességstruktúrájuk bizonyos területén, egy bizonyos szinten állnak, de lehet, hogy egy másik területen már más szintű fejlettséget mutatnak. A szintek belső tartalmát állandónak tekintjük, de a szintek és a gyerekek egymáshoz rendelését nem.

Pedagógiai programunkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése több irányban történik:

- A tevékenységorientált fejlesztés, gazdagító programok által (pl. zene-ovi, néptánc, vizuális nevelés, néphagyomány-ápolás)
- A gyermekek spontaneitásából kiinduló fejlesztés.
- A feladatorientált fejlesztés során az óvodapedagógus kompetenciájánál fogva a differenciálási szintekre és a képességfajtakra vonatkozó ajánlásokat variálja az adott kisgyerek fejlettségi szintjéhez, állapotához igazítva, figyelembe véve a segítő szakkompetencia (pszichológus, logopédus) útmutatásait.
- Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe, oly módon, hogy a feladatot és a személyes élményt egy szituációba integrálja.

a)a) A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Az alábbiak szerint a szükséges pedagógiai feltételeket biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermek számára

a) A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása:

b) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megővésére nevelés:

c) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;

d) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;

e) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;

f) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Az óvodánkban megvalósuló - integrált - nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésük. Az együttnevelést vállaló intézményként többet vállalunk, magasabb értéket kínálunk a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztésben részt vevő óvodaként

a) figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit.

b) külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, óvodánk sajátos teendőinek ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusunk

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz.

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja.

- egy-egy nevelési helyzet, problémamegoldásához alternatívákat keres.

- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,

- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező - gyógypedagógiai tanár/terapeuta - az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
  - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
  - segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
  - együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
  - kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

- Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségéről.

- Pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek

A mentális és viselkedési zavar biológiai, pszichológiai, és szociális tényezők és kölcsönhatások következményeként alakul ki. A gyógypedagógus, gyermekvédelmi szakember és az óvodapedagógus közös, a családdal szoros kapcsolatot fenntartó együttműködése segítheti a gyermek eredményes fejlesztését.

- A beszéd-fogyatékos/ akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

A sajátos nevelési igényű gyerekek részére az óvodai nevelést akkor biztosítjuk, ha a gyermek képes az óvodai közösségben való részvételre. A gyermek fejlesztését az illetékes bizottság állásfoglalása alapján szervezzük meg biztosítva, a megfelelő képesítésű szakembert. Amennyiben tapasztalataink a szakértői bizottság állásfoglalását nem támasztják alá, javasoljuk a gyermek felülvizsgálatát és új megoldási módok keresését.

a)b) A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Feladatok:

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

a)c) Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A tehetség korai jelei:

Vannak gyermekek, akiknél már igen fiatal korban felűnik, hogy adottságai valamilyen területen az átlagnál lényegesen jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Éppen ezért óvodás korban érdemes beszélni a tehetség, azaz „a tehetség ígérel” felfedezéséről, a személyiség optimális fejlesztéséről. Fontos kérdés, hogy adottságaival később hogyan tud élni a gyerek, hiszen az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatásai által. Nem szabad ugyanis a tehetség kialakulásánál figyelmen kívül hagyni, hogy az adottságok csakis a pozitív, a gyerekek megfelelő környezeti hatások által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Kiemelkedő szerepe van tehát:

- a családnak
- az óvodának
- a társaknak

A tehetséget gyakran – tévesen – kizárólag a kiemelkedő képességekkel azonosították. A képességek azonban bármely fontos is csak egyik összetevőjét alkotják.

Ezek az összetevők, amelyek állandó kölcsönhatásban vannak, a következők:

- Átlagon felüli képességek (általános és speciális).
- Kreativitás (eredetiség, rugalmasság).
- Feladatkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

Tehetségazonosítás szempontjai:

- **Kreativitás jellemzői**
- **Szociális képességek jellemzői**
- **Intellektuális képességek jellemzői**

Tehetségre utaló jegyek az óvoda gyakorlatában

Az óvoda a maga kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel, **gyermek igényeire való odafigyeléssel, minél szélesebb tapasztalat nyújtásával, önbizalom erősítésével**, akarva akaratlanul felszínre hozza a többieket teljesítő gyerek adottságait, képességeit.

Tehetség felismerésének szinterei lehetnek:

- Vizuális tevékenységben
- Zenei tevékenységekben
- Mozgásos tevékenységben
- *Irodalmi, anyanyelvi, drámajáték során*
- *Logikai, matematikai tevékenységben*
- *Természeti témakör közben*
- *Szociális*

Tehetségigéreték beazonosítása:

- *ha kreatív, eredeti ötletei vannak,*
- *ha kiemelkedően tájékozott valamely témában, sok kérdése van, megdöbbentő a logikája,*
- *ha átlag feletti a megfigyelő képessége,*
- *ha kiváló az emlékezete, határozott az érdeklődési köre,*
- *ha ügyes a nagymozgásokban,*
- *ha kiemelkedő a kéz ügyessége,*
- *ha nagyon jó a ritmusérzéke, hallása, zenei képessége,*
- *ha szívesen mond mesét-verset, választékosan fejezi ki magát,*
- *ha 4-5 évesen már olvas*

Fontos szem előtt tartanunk, hogy az óvodás életkorban nem a tehetség diagnosztizálására kell törekednünk, hanem a lehetőségeket kell észrevennünk. Nem mérésekkel kell a gyerekek adottságait feltérképeznünk, hanem a hétköznapiak során gyakorlattá vált megfigyeléseket kell a tehetség lehetséges jegyeinek szempontjából rendezni. Amit tapasztalunk nem biztos, hogy többlet képesség. Lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb.

A kiválóan kreatív, tehetségigéretes gyermekek saját csoportjukban élik az óvodás életüket. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy részt kívánnak-e venni a felkínált tevékenységekben.

A gyermekek fejlesztése két síkon történhet: napi tevékenységekbe, játéka, illetve kiscsoportos kreativitást fejlesztő foglalkozások keretében, továbbá délutáni tehetséggondozó műhelyekben.

Tehetséggondozás szinterei még a napi tevékenység mellett ünnepeinkre, néphagyományos jeles napokra készülés, ahol az egyéni bemutatkozásra is lehetőség nyílik.

Az óvodapedagógusi feladatok, a tehetség felismerésekor

- *Az óvodapedagógus szűrje ki a kreatív, kiváló adottságokkal, képességekkel rendelkező gyermekeket*
- *Tehetséges gyermekek alkotó- alakító tevékenység feltételeinek megteremtése. Tartalmának, minőségének fejlesztése valamint szervezeti formáinak biztosítása*
- *Élményszerző, sokszínű programok szervezése*
- *Ösztönözni, motiválni, erősíteni a gyermekek kreativitását*
- *Csoportokban, egyéni kompetenciák sokoldalú, differenciált, fejlesztése napi tevékenységbe ágyazva /kiscsoportos tevékenység közben is/*
- *Olyan speciális, célzott tevékenységek szervezése, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést/vizuális, ének, mozgásos, logikai, amelyek fejlesztik a kreativitást, szociális, intellektuális, általános képességeket/*

- Évszakonként kiállítás szervezése a gyerekek munkáiból "Ovi galéria" címen
- A közös tevékenységek során készült programokról, fotó kiállítás rendezése év végén
- Tehetségműhelyek délutáni programjainak megszervezése
- Minden óvónő rendelkezzen tehetséggondozási fejlesztési tervvel, amely tartalmazza a speciális célokat (tehetségígéretes gyermekek fejlesztése érdekében)
- Átgondolt, tervszerű munkával a kreatív, tehetségígéretes gyermekek komplex fejlesztése /a gyermek tehetségével összefüggő erős oldalak támogatása, gyenge területek kiegyenlítése, valamint minden terület fejlesztése/
- Pihenés, relaxáció lehetőségének megteremtése
- Továbbra is bátorító felnőttként viselkedik, beszélget a szülővel, tanáccsal, ötlettel látja el, biztatja, meggyőzi.
- Lehetőséget ad a gyermeknek a tehetsége gyakorlására, maga módján fejleszti a gyermeket.
- Tájékoztatja a következő intézményt a gyermekkel kapcsolatos felfedezéséről.
- Szülők bevonása a tehetséggondozási célkitűzéseinkbe, megvalósításába/családi programok, „tehetséggondozó „tevékenységek délután, tanácsadás/

Tehetséggondozás színterei:

- saját csoportjukban élik mindennapjaikat,
- napi tevékenységek, játékok, kiscsoportos foglalkozások,
- tehetséggondozó műhelyek,

Tehetségműhelyek, melyek közül választunk a nevelési év folyamán.

Tehetségterületek	Tehetséggondozó, gazdagító tevékenységek	A projekt tartalma	Eszközök
Nyelvi	dramatizálás, bábozás, mesék feldolgozása, szituációs és drámajátékok, szólánc, mese-versmondás	anyanyelvi játékok, beszéd, mese-vers zene-mozgás művészetek által	bábok, ruhák, jelmezek, hangszerek, CD, DVD, mesekönyvek, verseskönyvek
Zenei („kis muzsikuskok”)	ritmikus, hangszerek játék, ritmusképletek, dallamképletek, zenélés, táncolás, körjátékok, zenehallgatás, hangszerek megismerése, zenei stílusok megismerése	zenei nyelv megismerése, kirándulás a zene világába, hangszerek használata, zenei hallás és ritmusfejlesztés	ritmusjátékos hangszerek, billentyűs hangszerek, fúvós hangszerek, ütős hangszerek, CD, DVD, lejátszó, különféle tárgyak, különféle anyagok.
Térbeli, vizuális	barkácsolás, papír munka, jelmeztervezés, bábkészítés, újra hasznosítás, batikolás, varrás, hímzés,	kézimunka, képalkotás, plasztikai, élmény, képzelet	olló, ragasztó, tű, cérna, fonal, festék, zsírkréta, textília, papír, karton, agyag

	<i>agyagozás.</i>	<i>kifejezése</i>	
<i>Logikai</i>	<i>stratégiai társasjáték, sakk, játékos matematika</i>	<i>kreatív, logikai feladatok</i>	<i>társas, sakk, számlálás eszközei természetben, tárgyi környezetben</i>
<i>Testi, kinezetikus</i>	<i>torna, teremben, udvaron, eszközzel, eszköz nélkül, népi játékok, tánc, relaxálás</i>	<i>sport és egyéb mozgásos tevékenységek</i>	<i>labda, karika, szőnyegek, zsámolyok, gúllák, padok, bordásfal, botok, babzsák, természetben fellelhető eszközök</i>
<i>Természeti</i>	<i>fizikai, kémiai kísérletezések, felfedezés, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, környezetet óvó-védő tevékenységek, egészségvédelem</i>	<i>környezeti, természeti, társadalmi témák</i>	<i>nagyító, távcső, kísérletezés kellékei, újrahasznosított anyagok</i>

b) Hátrányos és halmozottan hátrányos gyerekek nevelése

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Bármilyen hátrányos helyzetből származó lemaradás csakis szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve ellensúlyozható. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Szervezési feladatok

- Integrációt elősegítő csoportalakítás
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása

Pedagógiai munka kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)

- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

A migrációs populáció integrációja

A nemzetközi vándorlások (migráció) hazánkra gyakorolt hatásait tekintve figyelembe vesszük, hogy az óvodai nevelésben olyan gyermekek is részt vehetnek, akiknek családjai Magyarországra települtek át, vagy szülei huzamosabb ideig vállalnak itt munkát.

Óvodai nevelési programunkban olyan készségek fejlesztése is a cél, mint a kognitív, az eszköz jellegű (kommunikációs képességek fejlesztése) és a szociális készségek (kötődés, érdekérvényesítés, társadalmi szerepekre való felkészítés) fejlesztése.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, a interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Feladatunk: A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyerekek együttes gondozása, nevelése, fejlesztése a magyar állampolgárságú, magyar anyanyelvű gyerekekkel.

Kapcsolattartás a szülőkkel az inkluzív pedagógia jegyében

- A család a szocializáció első színtere.
- Erősítsük családi nevelést.
- A szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekszünk.
- Személyes kapcsolat alakítunk ki a szülőkkel.
- A családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekszünk.
- A szülőket szakszerűen segítjük a gyermeknevelésben.
- A gyermeknevelés szakmai támaszrendszerének kiépítésére törekszünk.

10. Ünnepeink, hagyományápolás

Az ünnepek, a hetekig tartó készülődés lázas öröme kiemelkedik a megszokott hétköznapi menetéből. Sokat tervezgetünk, beszélgetünk, ajándékot készítünk mire a nevezetes esemény, nap eljön.

A gyermek érzésvilágát gazdagítják ezek az események. A szülőket is bevonjuk néhányba, vagy előkészítjük az otthoni ünneplést.

A gyermekek részére szervezett ünnepek:

Mikulás: December 6-án mindhárom csoportba ellátogat a Mikulás, akit az óvónők és a gyermekek közösen fogadnak.

A megszervezésért felelős: minden óvónő.

Karácsony: December 20-a körül a családi ünnepvárászt készítjük elő. Célunk az ünnepi hangulat, atmoszféra megteremtése, egymás iránti szeretet érzésének felkeltése mindhárom csoport részvételével. A fenyőfa állítás és a csoportok ajándékai legyenek meglepetések a gyermekek számára.

A megszervezésért és lebonyolításért az összes óvónő felelős.

Farsang: vidám jelmezes felvonulás, maskarázás, közös tánc, mulatság. A fedísztett sportsarnokban a gyerekek és felnőttek bemutatják egymásnak jelmezeiket, műsorukat. A gyermekek megvendégelésébe a Szülői Munkaközösség is besegít.
A résztvevő felnőttek is jelmezt ölthetnek.
A farsang szervezéséért minden óvónő felelős

Március 15-e: Az ünnepet elsősorban a külsőségeken keresztül ismertetjük meg a gyerekekkel- kokárda, magyar zászló, dalok, történetek, versek. Az ünnep előtti munkanapon meglátogatjuk az emlékművet, ahová zászlót tűzünk.

Gyermeknap: Május utolsó hetében közös kirándulás és verseny-, valamint mozgásos játékok szervezése. / OVI TÚRA /
Felelősök az óvónők.

Húsvét: A családi ünnepet készítjük elő. Ajándékkal kedveskedünk a gyerekeknek.

A szülőkkel közösen szervezett ünnepek:

Anyák napja (május 1. vasárnapja előtti héten) megszervezése csoportonként történik.
Az évzáró ünnepély az iskolába menők búcsúztatása közös ünnepély, melyet május utolsó péntekén tartunk.

Hagyományörzés óvodánkban

Népviselő megismerttetése.

Május botok készítése Május 1-ére

Szüreti felvonulás, amelyen a nagycsoportosok vesznek részt.

Részt veszünk a községünkben megrendezésre kerülő Viselet napi és Idősek napi rendezvényeken.

Márton napi lámpás felvonulás

Jeles napok

Népmese napja

Zene világnapja

Állatok világnapja

Víz világnapja

Kirándulások:

Őszi erdőjárás: kirándulás az Őr-hegyre, ismerkedés az erdő hangjaival, színeivel.
Lakóhelyünk jobb megismerése érdekében a távolabbi helyek felkeresése nagyok és középsősök részvételével.

Erdei óvoda

Egyéb ünnepi események

Minden csoportban megünnepeljük a gyermekek születésnapját (kedvenc meséjével, énekével, ajándékokkal kedveskedünk az ünnepeltnek).
Ajándékkészítés Mikuláskor, anyák napjára, karácsonyra, húsvétra.

A nevelőtestület hagyományai

A tanfolyamokon szerzett ismeretek átadása a kollegáknak
Távozó dolgozó, nyugdíjba menő búcsúztatása
Névnapi megemlékezés
Karácsonyi vacsora
Közös kirándulás minden évben
Színházlátogatás
Adventi hangverseny

11. A fejlődés várható jellemzői óvodás korban

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdés feltétele a testi, lelki és szociális érettség, melyek mindegyike szükséges a sikeres iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlett gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkileg egyenletesen fejlődő gyermeknél

az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele, a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni:

Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással összefüggő nagy eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét, elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő állatokat, növényeket, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyerekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek *kedvező iskolai légkörben* készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb- *szükség szerint kreatív* - elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

Pedagógiai program

Legitimációs záradék

Az intézmény OM- azonosítója:202668	Készítette a nevelőtestület ..... az intézményvezető aláírása
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások	
2/2018 (VIII.30.) határozatszámon elfogadta ..... a nevelőtestület nevében ..... a szakalkalmazottak nevében	Véleménynyilvánítók: ..... a szülői szervezet nevében
/2018. (VIII.30.) határozatszámon jóváhagyta ..... Óvodavezető Ph.	
Egyetértést nyilvánító ..... a fenntartó nevében	
Hatályos a kihirdetés napjától: 2018.IX. 1.	
A dokumentum jellege: nyilvános. Megtalálható az óvodai hirdetőtáblákon.	
Eredeti példány: 2 db	
Iktató szám:	